

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd i Børne- og Undervisningsudvalget om pædagoger i undervisningen (svar på spm. F-H)
Titel	Pædagoger i undervisningen
Målgruppe	Medlemmer af Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 10-15 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 4. november 2014, kl. 14.00, i Børne- og Undervisningsudvalget, FT, lokale 2-080

Disposition

1. Indledning
2. Kvalifikationskrav ift. pædagoger i undervisningen
3. Ministerens reaktion på praksis i Viborg
4. Det faglige niveau, når undervisningen varetages af pædagoger
5. Reaktion, hvis resultaterne bliver for dårlige
6. Initiativer, der skal sikre undervisning ved fagligt læreruddannet personale
7. Udbredelsen af brug af pædagoger i undervisningen

1. Indledning

- Tak for ordet og tak for spørgsmålene F-H om pædagoger i undervisningen i den danske folkeskole, som er stillet efter ønske fra Merete Riisager (LA).
- Efter aftale med udvalgssekretæren besvarer jeg spørgsmålene samlet under ét.

2. Kvalifikationskrav ift. pædagoger i undervisningen

- Den 1. august 2014 trådte de nye regler om kvalifikationskrav i folkeskolen i kraft.
- Med de nye regler er der givet mulighed for, at pædagoger kan varetage to typer af undervisningsopgaver i folkeskolen: 1) I en understøttende rolle og 2) på 1.-3. klassetrin i forhold til afgrænsede undervisningsopgaver i fag og emner inden for deres kompetencer og kvalifikationer i øvrigt.
- Derudover kan pædagoger – som hidtil – varetage undervisningen i børnehaveklassen, ligesom der er mulighed for, at pædagoger – ligesom alle mulige andre professioner – kan ansættes som faglærere.
- I Viborg ser problemstillingen ud til at vedrøre spørgsmålet om varetagelse af afgrænsede undervisningsopgaver i forbindelse med undervisningen i fag og emner på 1.-3. klassetrin.
- Ved afgrænsede undervisningsopgaver forstås, at en pædagog fx ikke kan varetage undervisningen i et helt fag gennem et helt skoleår. Denne afgrænsning skal ses i lyset af, at der fortsat stilles krav om, at det er lærerens opgave at sikre, at undervisningen leder frem mod de faglige mål for fag og klassetrin. Der skal altså med andre ord en lærer så tæt på undervisningsforløbet, at læreren også er inde og varetage dele af undervisningen i faget.

- Opgaverne kan fx bestå i at bistå eleverne med at forstå og løse faglige opgaver, at varetage den praksisorienterede del af undervisningen eller at varetage dele af undervisningen i de praktiske/musiske fag.
- Ud over denne afgrænsning er det lagt ud til den enkelte skoleleder at vurdere, hvilke opgaver der svarer til den enkelte pædagog's kompetencer og kvalifikationer. Det er med andre ord den pædagogiske leder, der skal træffe den pædagogisk forsvarlige ledelsesmæssige beslutning om fordelingen af opgaver på skolen.

3. Ministerens reaktion på praksis i Viborg

- Udvalget har ønsket en reaktion fra min side på den praksis, som er beskrevet i Viborg Stifts Folkeblad den 8. september 2014, og ønsker svar på, hvordan jeg vil sikre, at loven overholdes. Det fremgår af artiklen, at der er sat pædagoger til at undervise i hele fag gennem hele skoleår og/eller på klassetrin højere end 3. klassetrin.
- Så vidt jeg kan se ud fra artiklen er skolechefen i Viborg opmærksom på, at der er et problem. Hans opfattelse af problemets omfang er dog en anden end den lokale lærerforeningsformands opfattelse.
- I forhold til undervisning af elever over 3. klassetrin, så er der ikke ret meget at diskutere. Her er det en lærer, der skal varetage undervisningen. Pædagoger kan fra 4. klassetrin og op kun have en understøttende rolle i undervisningen, medmindre den pågældende er ansat som faglærer.
- Med hensyn til de mindste klassetrin hænger de forskellige opfattelser i Viborg formentlig sammen med, at der i lovgivningen er lagt et betydeligt skøn ud til den enkelte skoleleder. Vi har alene i lovgivningen opstillet den yderste grænse, at det er læreren, der har ansvaret i forhold til mål for fag og emner, og at denne lærer også i et vist omfang skal varetage undervisningen.
- I forhold til spørgsmålet om, hvordan jeg vil sikre, at reglerne overholdes, må jeg påpege, at folkeskolen er en kommunal skole. Det er den kommunale tilsynsmyndighed, Statsforvaltningen, som skal træffe afgørelse på området. Jeg har ikke mulighed for at gribe ind med sanktioner eller lign., hvis kommunerne ikke overholder folkeskolelovens regler.
- Når det er sagt, så har jeg som minister et ansvar for at afklare eventuelle misforståelser omkring reglerne. Og dem må der alt andet lige være flere af end normalt, når vi nu er i gang med at implementere en ny stor reform.

- Jeg har derfor bedt mit ministerium om at indhente en redegørelse fra Viborg om sagen.
- Jeg har også sørget for vejledning om reglerne for kvalifikationskrav i folkeskolen på Undervisningsministeriets hjemmeside i form af (i første omgang) spørgsmål og svar, som jeg har forstået bliver brugt meget af kommuner og skoler.
- Derudover vil jeg sende et brev til samtlige kommuner, hvori jeg redegør for reglerne om kvalifikationskrav i folkeskolen. Der vil tilgå udvalget en kopi heraf.
- Endelig er vi i ministeriet i gang med at udarbejde en række vejledninger om først og fremmest de nye initiativer i reformen, som vil blive lagt på Læringsportalen, EMU'en i løbet af vinteren og foråret. I den forbindelse indgår også vejledning om lærer-pædagog-samarbejdet, herunder om reglerne på området.

4. Det faglige niveau, når undervisningen varetages af pædagoger

- Jeg er også blevet spurgt om, hvordan man vil sikre et højt fagligt niveau, når store dele af undervisningen varetages af personer uden lærerfagskompetencer.
- Jeg er som udgangspunkt slet ikke bekymret for det faglige niveau, fordi vi har fået pædagoger ind i undervisningen i folkeskolen. Lærere og pædagoger kan på hver deres måde bidrage til undervisningen.
- Pædagogen har et særligt blik på klassens trivsel, inklusion, børnefællesskaber, forebyggelse af mobning, alternative læringsforløb, kobling mellem teori og praksis, støtteforanstaltninger osv.
- Læreren har en stor didaktisk og faglig indsigt i elevernes læring og i at planlægge og gennemføre undervisning med udgangspunkt i læringsmål.
- Læring og trivsel 'går hånd i hånd' og er hinandens forudsætninger. Pædagogens helt særlige viden om trivsel og udvikling af sociale kompetencer er derfor en vigtig forudsætning for den læring, der først og fremmest skal finde sted i klasselokalet. Pædagogens arbejde kan derfor i høj grad bidrage til, at der er et godt undervisningsmiljø, hvor der er ro og orden, og hvor eleverne er læringsparate.
- Aarhus Universitet og Rambøll har for Undervisningsministeriet også indsamlet en række erfaringer med pædagoger i undervisningen. Det har de gjort som

opfølgning på forsøg med tolærerordning, skolestartsforsøg og forsøg med hel-dagsskoler. Evalueringerne peger på, at et samarbejde mellem lærere og pædagoger om undervisningen i skolen kan bidrage til en forbedring af elevernes faglige resultater.

- Der er i den forbindelse peget på positive faglige resultater,
 - når lærere og pædagoger er fælles om at planlægge undervisningen,
 - når lærere og pædagoger deltager i samme efteruddannelse, og
 - når lærere og pædagoger er fælles om forældresamtalerne.
- Samarbejdet mellem læreren og pædagogen er derfor helt central for elevens læring og trivsel.

5. Rektion, hvis resultaterne bliver for dårlige

- Jeg er derfor uenig i, at vi ikke kan få et højt fagligt niveau i folkeskolen, fordi dele af undervisningen varetages af pædagoger.
- Men det er bestemt et område, som jeg vil følge nøje. Og viser det sig, at en skoles dårlige resultater hænger sammen med, at pædagoger har varetaget en stor del af undervisningen i fagene, så vil Undervisningsministeriet følge op på det i forbindelse med sit kvalitetstilsyn. Jeg er lige så optaget som spørgeren af, at alle elever skal blive så dygtige, som de kan, og er der problemer, så går vi konkret til værks.
- Med den lovgivning, der følger af folkeskolereformen, er det præciseret, at undervisningsministeren fører tilsyn med folkeskolers kvalitetsudvikling. Det betyder først og fremmest, at det eksisterende resultatbaserede kvalitetstilsyn skal udvikles i retning af større fokus på at understøtte den fremadrettede lokale kvalitetsudvikling i dialog med kommuner og skoler.
- Men Undervisningsministeriet har fortsat i tilfælde af vedvarende dårlig kvalitet også mulighed for at pålægge en kommunalbestyrelse at udarbejde en handlingsplan med henblik på at forbedre niveauet i skolevæsenet eller på skolen. Som noget nyt har Undervisningsministeriet også fået mulighed for at pålægge en kommunalbestyrelse at deltage i vejledning fra ministeriet som et delelement i en handlingsplan. Vejledningen vil blive varetaget af ministeriets læringskonsulenter.

6. Initiativer, der skal sikre undervisning ved fagligt læreruddannet personale

- Folkeskolereformen indeholder også initiativer, som direkte skal fremme fagligheden blandt underviserne i folkeskolen.

- Regeringen har sammen med de øvrige partier i folkeskoleforligskredsen aftalt, at den nuværende efteruddannelsesindsats for lærere og pædagoger skal styrkes.
- Som led i folkeskolereformen er der i årene 2014-2020 afsat i alt 1 mia. kr. til efteruddannelse af lærere og pædagoger.
- Derudover er der med folkeskolereformen fastsat mål for fuld kompetencedækning i 2020 (95 %), hvorefter lærerne skal have undervisningskompetence – svarende til linjefag – i de fag, de underviser i.

7. Udbredelsen af brug af pædagoger i undervisningen

- Endelig er jeg blevet bedt om at give en oversigt over anvendelsen af pædagoger, der selvstændigt varetager undervisningen i folkeskolen.
- Sådan en oversigt har jeg ikke.
- Men er der tvivl om, hvorvidt reglerne bliver efterkommet lokalt, så undersøger vi det, ligesom vi nu har bedt Viborg Kommune om en redegørelse.